

*Юлія Аносова
(Херсон, Україна)*

РОЗВИТОК ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ: З ДОСВІДУ ПЕДАГОГІВ ХЕРСОНЩИНИ

Важливим фактором розвитку Педагогіки є всебічне вивчення передового педагогічного досвіду, збереження його для подальшого впровадження. Таке всебічне вивчення відбувається у розрізі роботи всього педагогічного колективу, підтримки однодумців, історичних подій, тощо.

Питанням вивчення історії педагогічної спадщини останнім часом присвячували свої роботи такі вчені: Бондаренко Г.Л., Бондарчук Г.П., Адаменко О.В., Гупан Н.М., Демяненко Н.М., Дічек Н.П., Левченко Т.І., Любар О.О., Тимченко А.А., Задоя Є.С. тощо.

Інформатизацію в освітній галузі розглядали: Глущенко Г.М., Малицька І.Д., Берулова Г.А., Воловик О.І., Дивак В.В., Пеньковець О.В., Шуляк С.В., Коломієць Ю.В. тощо.

Проте питанні розвитку інформатизації освіти шляхом дослідження педагогічної спадщини педагогічних колективів навчальних закладів є мало дослідженим.

Метою статті є дослідження історії розвитку інформатизації технічної освіти на Херсонщині через вивчення педагогічної спадщини Херсонського політехнічного коледжу Одеського національного політехнічного університету (ХПТК ОНПУ).

Кожен навчальний заклад – це, насамперед, педагогічний колектив, який навчає та виховує молодь. У кожному колективі є свої усталені традиції, своя пам'ять, свої «корифеї», які є наставниками для викладачів-початківців у їх трудовій діяльності.

Не є виключенням і Херсонський політехнічний коледж Одеського національного політехнічного університету (далі - коледж), який веде свою історію з 1920 року. Коледж пройшов шлях від Херсонської першої професійної школи сільгоспмашинобудування, гідротехніки та мукомольної справи (у 1932 році реорганізовану у машинобудівний технікум (далі - технікум), а 1991 року у Херсонський політехнічний коледж) до ХПТК

ОНПУ (2004 рік) [4, с. 1]. На сьогоднішній день, коледж є базовим навчальним закладом ВНЗ I-II рівнів акредитації (р.а.) області, а його директор, кандидат технічних наук, Яковенко О.Є. з 2006 року є головою Ради директорів ВНЗ I-II р.а. Херсонської області.

Розвиток коледжу у великій мірі завдячує наступності поколінь педагогічного колективу. На сьогоднішній день 44 випускники навчального закладу з успіхом продовжують педагогічні традиції коледжу.

Навчальний заклад часто згадується у засобах масової інформації. Зустрічаються статті у газетах, репортажі по радіо та телебаченню.

У дослідженні проаналізовано статті періодичних видань регіонального («Надніпрянська правда», «Херсонський машинобудівник», «Ленінський прапор», «Гривня», «Джерела», «Новий день») та республіканського («Радянська освіта») рівнів у період з 1970 по 1995 роки.

Перелічимо лише деякі із статей, опублікованих у «Надніпрянській правді», де згадується Херсонський машинобудівний технікум: «164 фахівці», «Школа заводських умільців», «НОП у технікумі» (1970 р.); «Технікуму – півстоліття» (1971 р.); «Херсонський машинобудівник. Піввіковий ювілей», «Навчаємо громадських професій», «Високе визнання», «Університет мільйонів» (1972 р.); «Слова дотримаємо!», «Плюс 100 дипломів», «Сила особистого прикладу» (1973 р.); «Нагорода» (1975 р.); «Любима справа» (1980 р.); «Радісний підсумок» (1981 р.); «Практикою задоволені», «Творчий неспокій», «Завтра — молодий спеціаліст. З обласної наради викладачів середніх спеціальних навчальних закладів», «Ефективність праці і якість підготовки кадрів» (1982 р.); «Навчальний центр», «Вісті з машинобудівного технікуму» (1983 р.); «Технікум стане коледжем» (1991 р.); «Машинобудівному – 75», «Перший «Діамант» або Херсонському політехнічному коледжу («Машинці») – сімдесят п'ять» (1995 р.) тощо.

Аналіз даних публікацій показав, що педагогічний колектив технікуму (коледжу) завжди відрізнявся високим професіоналізмом, творчістю, жагою нового і ніколи не стояв осторонь новітніх процесів у освіті та індустрії.

Так, у технікумі, за наказом Міністерства вищої освіти СРСР № 344, 1963 року з'являється експериментально-конструкторське бюро (ЕКБ), у якому були задіяні педагогічні працівники і студентська молодь коледжу. Працівники бюро вносили свій вклад у розвиток навчального закладу – удосконалювали технічну базу, обладнували лабораторії і, звичайно, задовольняли вимоги міста.

Агарков Михайло Абрамович, директор Херсонського машинобудівного технікуму з 1944 по 1979 роки, заслужений вчитель УРСР, у своїх статтях того часу зазначав: «Технікум має досвідчений, добре підготовлений склад викладачів, які стали справжніми майстрами своєї справи, вмілими наставниками і вихователями молодого покоління. ... Неоцінений внесок в створення навчально-матеріальної бази, в виховання молодих спеціалістів внесли і продовжують вносити викладачі Стецький Григорій Харитонович, Кириєнко Зінаїда Михайлівна, Слуквін Іван Михайлович, Давидкевич Ростислав Леонідович, Слуквіна Марія Олексіївна, Чернявська Олександра Семенівна, Шрайбер Михайло Наумович, Сазоненко Олександр Григорович, Мороз Павло Кузьмич, Розова Валентина Йосипівна, Донцова Тамара Петрівна та інші. В останні роки в технікумі виростало і зміцніло молоде покоління викладачів. До їх числа слід віднести викладачів, які раніше закінчили технікум, а сьогодні є поборниками всього нового, передового, задають тон в технічній творчості і подають приклад виконання свого громадського обов'язку. Це Марк Юхимович Бітман, Тамара Яківна Колядко, Георгій Олександрович М'яченко, Едуард Львович Грузберг» [1, с. 3].

У своїх статтях М.А. Агарков зазначав, що викладачі технікуму знаходились у постійному пошуку нових, більш ефективних форм і методів навчання студентської молоді. Так, педагогічні працівники А.О. Гусель, І.М. Протасов, В.А. Непомнящий, М.О. Овруцький, Е.Л. Грузберг активно працювали над питаннями наукової організації праці та програмованого навчання.

Зокрема, Михайло Оскарович Овруцький, Відмінник середньої освіти СРСР, лауреат срібної медалі ВДНГ, обладнав навчальний кабінет комплексом ТЗН з використанням телебачення та розробив методичні посібники для

проведенні занять із використанням ТЗН. Михайла Оскаровича неодноразово запрошували провести семінари для педагогічних працівників області з метою передачі передового досвіду з інформатизації навчального процесу. Так, Овруцького М.О., як автора технічної частини комплексної системи підготовки висококваліфікованих спеціалістів, та заступника директора технікуму Чебукіна В.Г. було запрошено прочитати слухачам курсів декілька лекцій до інституту підвищення кваліфікації в Ростові-на-Дону. Під керівництвом М.О. Овруцького було виготовлено клас програмного навчання для Кіровоградського машинобудівного технікуму [7, с. 152].

1973 року у «Наддніпрянській правді» з'явилась стаття, яка свідчить про високий професіоналізм колективу машинобудівного технікуму та його готовність ділитися своїм педагогічним досвідом. У статті йдеться про Всесоюзну нараду директорів навчальних закладів, які були підпорядковані Міністерству тракторного і сільськогосподарського машинобудування, що відбулася 1973 року на базі машинобудівного технікуму. «Під час всесоюзної наради її учасники глибоко цікавилися організацією програмованого навчання. І треба сказати, що у нас [Херсонському машинобудівному технікумі] технічними засобами такого навчання оволоділа переважна більшість викладачів. По окремих дисциплінах (фізика, електроніка, опір матеріалів) сто процентів уроків проводиться з застосуванням технічних засобів, що позитивно позначається на підвищенні успішності» [2, с.8].

Учні того часу також писали статті, у яких зазначали, що «... підвищенню успішності сприяє і дружба учнів нашого технікуму з учнями Мостовської промислової школи (ЧССР) та Магдебурзької електротехнічної школи (НДР), яка триває ось уже кілька років. Ми обмінюємося делегаціями, систематично листуємось, ділимося досвідом оволодіння спеціальностями. Наприкінці навчального року знову зустрічатимемо гостей з братніх країн. Вони приїдуть, щоб повчитися у нас, почерпнути нове, передове і застосувати його в себе. Тож у технікумі урізноманітнюються форми і методи боротьби за глибокі, міцні знання. Велика увага приділяється технічним засобам навчання, виготовленню наочних посібників» [6, с.8].

1982 року під час обласної наради викладачів середніх спеціальних навчальних закладів заступник директора машинобудівного технікуму, відмінник освіти України, В.Г. Чебукін (займав посаду заступника директора технікуму (коледжу) 30 років) поділився досвідом впровадження у навчальному закладі комплексної системи управління навчально-виховним процесом. У доповіді Віктора Григоровича зазначалось, що зазначена система допомагала: окреслити чітко коло обов'язків працівників, скоротити потоки руху учнів по кабінетах та лабораторіях, готувати розклад занять та відстежити зайнятість аудиторій, готувати матеріали для комісії по оцінці якості роботи викладачів, вести контроль за відвідуванням занять [5, с.14].

Продовження впровадження комплексної системи управління якістю підготовки спеціалістів згадується і у подальших публікаціях 1983 року: «До новинок останнього часу можна віднести й створення єдиного центру управління навчально-виховним процесом на кожному курсі груп організаторів з комплексного виховання учнів, реконструкцію матеріальної бази технікуму. Тепер на порядку денному — дальше зміцнення дисципліни й чіткості. Цьому головним чином й присвячувалися виступи на партійних зборах директора технікуму В.В. Киданова, викладачів Ж.М. Сараєвої, Р.К. Орлатої, А.З. Симонової, В.О. Павлюченка, В.П. Щеглової та інших. Воно й зрозуміло, бо вже на рівні учнівської групи, коли там належний порядок, відчутні позитивні результати, які стають складовою надбань усього технікумівського колективу...» [3, с.15].

Звичайно, що педагогічний досвід викладачів технікуму вивчався, узагальнювався навчально-методичним кабінетом та розповсюджувався і широко впроваджувався в практичну діяльність технікумів Міністерства тракторного і сільськогосподарського машинобудування СРСР.

1983 року директор технікуму В.В. Киданов у своїй статті «Навчальний центр» зазначає, що у технікумі постійно відбувається розвиток матеріально-технічної бази та удосконалення науково-методичної роботи. Сучасними технічними засобами навчання та контролю знань (відеомагнітофонами, телевізорами, кодоскопами та різною проекційною апаратурою) було оснащено

37 кабінетів і лабораторій технікуму, а експериментально-конструкторським бюро розроблялися та впроваджувалися проекти сучасного обладнання навчальних кабінетів.

Наступність поколінь чітко простежується у педагогічному колективі ХПТК ОНПУ. Так, 2006 року у газеті «Джерело» згадується про семінар щодо модульно-рейтингової системи оцінювання навчальних досягнень студентів, який було проведено на базі коледжу. Директор коледжу О.Є. Яковенко у своєму інтерв'ю газеті зазначає: «Ми докладно вивчаємо передові технології навчання і, якщо вони дійсно того варті, втілюємо у життя. ...У кінці 2004-2005 навчального року ми впровадили тестовий варіант завдань під час складання студентами Держаних кваліфікаційних іспитів. Проаналізували методику і результати, залишились задоволені. З цього навчального року розповсюдили тестовий контроль на всіх відділеннях коледжу. ...Силами наших педагогів в коледжі створено достатню програмно-методичну та дидактичну електронну базу, яка сконцентрована у спеціальній мультимедійній лабораторії нашого навчального закладу» [8, с. 21].

Отже, у дослідженні було прослідковано наступність поколінь педагогічного колективу на прикладі внеску ХПТК ОНПУ у розвиток інформатизації технічної освіти на Херсонщині. Таким чином було виявлено, що однією з важливих умов розвитку освіти є всебічне вивчення творчої спадщини не тільки особистостей, але і педагогічних колективів, та втілення його у життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агарков М.А. Херсонський машинобудівник. Піввіковий ювілей / М.А. Агарков // Наддніпрянська правда. – 1972: матеріали музею Херсонського політехнічного коледжу Одеського національного політехнічного університету [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://college.ks.ua/gallery>
2. Блажко Ф. Сила особистого прикладу / Ф Блажко // Наддніпрянська правда. - 3 жовтня 1973 // Матеріали музею Херсонського політехнічного коледжу Одеського національного політехнічного університету [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://college.ks.ua/gallery>
3. Блажко Ф. Резервпідвищенняуспішності / Ф. Блажко// Радянська освіта - 1 лютого 1983// Матеріали музею Херсонського політехнічного коледжу Одеського національного політехнічного університету [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://college.ks.ua/gallery>

4. Боберська І.В. Нам 95...(портрети, спогади, долі) / І.В.Боберська, О.Є.Яковенко // Нам 95... (портрети, спогади, долі): спеціальний випуск до 95-ти річчя Херсонського політехнічного коледжу Одеського національного політехнічного університету [Текст]. – Вип. 1 – Херсон: ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД», 2015. – 215с.
5. Кан М. Завтра — молодий спеціаліст. З обласної наради викладачів середніх спеціальних навчальних закладів / М. Кан // Наддніпрянська правда. - 2 вересня 1982: матеріали музею Херсонського політехнічного коледжу Одеського національного політехнічного університету [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://college.ks.ua/gallery>
6. Климченко О. Слова дотримаємо! / О. Климченко, Є. Байраченко, Л. Ковальова, В. Ворончихін, В. Домбровський // Наддніпрянська правда. - 18 лютого 1973 року // Матеріали музею Херсонського політехнічного коледжу Одеського національного політехнічного університету [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://college.ks.ua/gallery>
7. Литвиненко Т.О., Литвиненко К.Ю. Життєвими сторінками М.О. Овруцького – видатного педагога Херсонського машинобудівного технікуму / Т.О.Литвиненко, К.Ю.Литвиненко // Нам 95... (портрети, спогади, долі): Спеціальний випуск до 95-ти річчя Херсонського політехнічного коледжу Одеського національного політехнічного університету [Текст]. – Вип. 1 – Херсон: ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД», 2015. – 215с.
8. Пасічник О. Нові освітні вищої школи / О. Пасічник // Джерела. – 2006. - № 5 (172).